

Hvis der ikke er indsat en begunstiget i en forsikringsordning, og forsikringssummen skal udbetales ved forsikringstagerens død, tilfalder forsikringssummen dødsboet, jf. § 104, stk. 1.

Har forsikringstageren imidlertid indsat en begunstiget, der ikke er tvangsarving efter forsikringstageren, og efterlader forsikringstageren sig ægtefælle, livsarvinger eller arveberettigede adoptivbørn eller disses livsarvinger, skal forsikringssummen, for så vidt angår disse personers boslod og tvangsarvelod, behandles som tilhørende dødsboet og som tillagt den begunstigede ved testamente, jf. § 104, stk. 2. Det antages normalt, at ægtefællens krav efter arvelovens § 7 b, stk. 2, om retten til suppleringsarv, ikke kan angribe en livsforsikringsbegunstigelse.

§ 104, stk. 2, der ikke gælder, hvis begunstigelsen er gjort ugenkaldelig, indebærer, at en forsikringstager ikke ved at tegne en livsforsikring kan disponere over en større sum, end han efter lovgivningen kan råde over ved testamente. Er en af forsikringstagerens tvangsarvinger indsat som begunstiget, vil denne derimod få hele forsikringssummen udbetalt uden om boet, jf. § 102, stk. 1.

Det følger af § 104, stk. 2, at en forsikringssum, der endnu ikke er udbetalt til en begunstiget, ikke må udbetales af forsikringselskabet til den pågældende, hvis nogen af de personer, der er nævnt i § 104, stk. 1, over for selskabet gør indsigelse mod udbetalingen. Udbetaling kan således først ske, når det ved forlig eller dom er afgjort, hvem der har ret til forsikringssummen. Forsikringselskabet har dog altid ret til at udbetale indtil en tredjedel af forsikringssummen til den begunstigede, eller – hvis den pågældende står for begravelsen af forsikringstageren – et passende beløb til betaling af udgifterne hertil.

Forsikringsaftaleloven indeholder i § 105 regler, der skal anvendes ved fortolkning af bestemmelser om indsættelse af begunstigede, når forsikringssummen skal udbetales ved forsikringstagerens død. Reglerne skal anvendes, hvis ikke andet fremgår af omstændighederne. Det følger af § 105, stk. 2, at det, hvis forsikringstagerens ægtefælle er indsat som begunstiget, er den ægtefælle, som den pågældende ved sin død levede sammen med, der anses som begunstiget. Det er meget tvivlsomt, om en samlever vil kunne blive omfattet af fortolkningsreglen om ægtefæller i den gældende forsikringsaftalelovs § 105, stk. 2. Har forsikringstageren indsat sine børn som begunstigede, anses hans livsarvinger, derunder hans adoptivbørn og disses livsarvinger, som begunstigede, hver for den andel, arveloven tildeler den pågældende, jf. stk. 3. Er forsikringstagerens arvinger indsat som begunstigede,

tager enhver af dem del i forsikringssummen efter det forhold, hvori den pågældende i henhold til testamente eller efter loven er arveberettiget efter forsikringstageren, jf. stk. 4. Hvis forsikringstageren har indsat sine »nærmeste pårørende« som begunstigede, anses hans ægtefælle som indsat. Hvis forsikringstageren ikke efterlader sig en ægtefælle, anses hans børn for indsat, og hvis der ikke er børn, anses begunstigelsen for sket til fordel for hans arvinger efter det forhold, hvori de i henhold til loven eller et testamente er arveberettigede efter ham, jf. stk. 5. Samlever er ikke i dag nævnt i opregningen af »nærmeste pårørende« i forsikringsaftalelovens § 105, stk. 5. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at en samlever ikke efter en konkret vurdering vil kunne blive omfattet af en sådan klausul, men et sådant fortolkningsresultat vil kræve stærke holdepunkter.

Det følger af forsikringsaftalelovens § 118, at reglerne om kapitalforsikring, herunder reglerne om indsættelse af begunstigede i §§ 102-105, finder anvendelse også for renteforsikringsordninger. Endvidere fremgår det af § 122, at §§ 102-106 finder tilsvarende anvendelse på ulykkesforsikring og sygeforsikring.

2.2. Arvelovsudvalgets overvejelser

Arvelovsudvalget peger i betænkningen på, at reglerne om arv og reglerne om indsættelse af begunstigede i forsikringsordninger følger to forskellige spor, selvom reglerne i vidt omfang tjener samme formål. For arv gælder således reglerne i arveloven, og for begunstigelsesindsættelser i forsikringsordninger gælder reglerne i forsikringsaftaleloven. Udvalget har derfor overvejet, om reglerne i højere grad, end det er tilfældet i dag, bør udformes ens.

Dette kunne f.eks. ske ved at ændre forsikringsaftaleloven således, at forsikringsbeløb, der kommer til udbetaling som følge af et dødsfald, skal fordeles i overensstemmelse med arvelovens fordelingsregler, medmindre der er foretaget en særlig begunstigelsesindsættelse.

En sådan gennemgribende ændring af reglerne om begunstigelsesindsættelser må imidlertid efter udvalgets opfattelse forudsætte, at de gældende regler har rejst grundlæggende problemer i praksis, og det har efter udvalgets opfattelse ikke været tilfældet.

Udvalget foreslår derfor, at den overordnede struktur i de gældende regler bevares.

I lyset af bl.a. de ændrede familiemønstre siden vedtagelsen af forsikringsaftaleloven i 1930 samt forsikringselskabernes nuværende praksis på området foreslår udvalget imidlertid en række ændringer og udbygninger i de gældende regler.